

ŁÓDŹ.pl

DLA SENIORA | DLA RODZIN | DLA KOCHAJĄCYCH ŁÓDŹ

VADEMECUM
HISTORII ŁODZI
ODC. 71.

KIEDY LITZMANNSTADT
WYPARŁO ŁÓDŹ

strona 7

NA KONSTANTYNOWSKIEJ LEŻĄ JUŻ TORY

TRWAJĄ OSTATNIE PRACE OD KRAŃCOWEJ DO KRAKOWSKIEJ **strona 3**

AKTUALNOŚCI

METAMORFOZA
KAMIENIC
Z REWOLUCJI

strona 3

AKTUALNOŚCI

WODNY
RYNEK
ZOSTAJE

strona 4

MAGAZYN

NIEODKRYTY
KSIĘŻY
MŁYN

strona 9

KRZYŻÓWKA + SUDOKU

CHWILA RELAKSU
DLA KAŻDEGO

strona 12-13

FOT. ŁÓDŹ.PL

KONIEC REMONTU OSSOWSKIEGO I LORENTZA

Ulica Ossowskiego, od ul. Srebrzyńskiej do ul. Długosza, oraz ul. Lorentza, od ul. Ossowskiego do ul. Kasprzaka, właśnie zyskały nowe jezdnie i chodniki.

Zakończono prace przy remoncie dwóch osiedlowych ulic na Kozinach. Przed wykonawcami jesz-

cze odbiory. Prace prowadzone były etapami, by zmniejszyć utrudnienia. Chodniki wykonywano stronami, aby zapewnić pieszym przejście, a remont jezdni zaczęto od budowy parkingów, by mieszkańcy osiedla mogli bez większych utrudnień docierać do domów.

Ekipy remontowe utworzyły nową konstrukcję drogi oraz wymieniły nawierzchnię, tworząc 80 nowych miejsc parkingowych. Na całej długości jezdni mamy nowe chodniki (z obniżonymi przejściami dla pieszych). Przybyło też drzew.

TAnd

MOPS ŁÓDŹ

NAWET 81 TYS. ZŁ DOFINANSOWANIA

W ramach programu „Samodzielność-Aktywność-Mobilność” MOPS w Łodzi przekazał młodemu łodzianinowi z niepełnosprawnością ponad 81 tys. zł. Dzięki temu wsparciu mógł on zamieszkać w lokalu bez barier architektonicznych. Jak dostać takie środki?

Osoby z niepełnosprawnością mogą uzyskać wsparcie z dwóch programów PFRON, które realizuje łódzki MOPS:

- „Samodzielność - Aktywność - Mobilność!” Mieszkanie dla absolwenta (dofinansowanie do wynajmu mieszkania);
- „Samodzielność - Aktywność - Mobilność!” Dostępne mieszkanie (dofinansowanie do zakupu lub zamiany posiadanego mieszkania).

Celem programów jest zwiększenie niezależności osób z niepełnosprawnością oraz ułatwienie im zawodowej i społecznej aktywności.

red

Dowiedz się więcej:

OSTATNIE WOLNE MIEJSCA

Dzieci z Łodzi, które spędzą wakacje w mieście, będą miały zapewnioną opiekę przez całe lato. Łódzkie przedszkola szykują się do wakacyjnych dyżurów i przypominają o wolnych miejscach.

W lipcu dyżurować będą 63 przedszkola, a w sierpniu - 71 placówek. W środę, 12 czerwca rodzice dowiedzą się, czy ich pociechy zakwalifikowały się na wybrane turnusy. Do 18 czerwca muszą potwierdzić wolę przyjęcia dziecka w systemie elektronicznym. Opiekunowie, którzy jeszcze nie zapisali dziecka do przedszkola na wakacje, będą mogli zrobić to bezpośrednio w placówkach. MS

ŁÓDŹ GOSPODARZEM PRESTIŻOWEJ IMPREZY

Urban Future to duży europejski kongres, na którym eksperci uczą się od siebie dobrych rozwiązań dla miast, w których mieszkają. Tegoroczna edycja odbywa się w Rotterdamie (Holandia). W 2025 r. to Łódź

zostanie gospodarzem imprezy.

Podczas tegorocznego Urban Future Łódź opowiada m.in. o projekcie „Łódzkie Szkoły dla Klimatu” (nauka ekologii

w szkołach) oraz wydobyciu rzeź. W 2025 r. kongres Urban Future zawita do Polski i to właśnie Łódź będzie gospodarzem wydarzenia.

red

MONOGRAFIA ŁÓDZI

PREMIERA III TOMU NADCHODZI

Już 20 czerwca na rynku wydawniczym ukaże się III tom monografii Łodzi „Łódź poprzez wieki. Historia miasta”, który obejmować będzie lata 1914-1945.

Wśród tematów znalazły się m.in. historia I i II wojny światowej w Łodzi, w tym historia Litzmannstadt Ghetto. Dużo uwagi poświęcono gospodarce i polityce dwudziestolecia

międzywojennego - rozwojowi samorządu, reformom gospodarczym, planom przebudowy miasta. Poruszono też wątki rozwoju szkolnictwa oraz warunków materialnych łodzian.

Red

CIEMNA STRONA MIASTA NA SYGNALE SERYJNY WŁAMYWACZ

Łódzcy policjanci zatrzymali notowanego wcześniej 32-latkę, który dokonał serii kradzieży z włamaniem do kontenerów, naczep ciężarówek i magazynów. Łączna wartość skradzionych przedmiotów sięgnęła prawie 21 tys. zł.

Kiedy 2 czerwca przed godz. 1:00 policjanci dostali wiadomość, że ktoś wtargnął na teren nieruchomości przy ul. Pryncypalnej,

natychmiast pojechali na miejsce i podjęli obserwację. Po chwili zauważyli mężczyznę ze szlifierką kątową usiłującego coś przeciąć. Sprawca na widok policjantów zaczął uciekać, ale już po chwili był w ich rękach. Przyznał się do serii włamań. Łącznie postawiono mężczyźnie 14 zarzutów, za które grozi mu 10 lat pozbawienia wolności.

red

PIKNIK RODZINNY

Już w najbliższą sobotę, 15 czerwca na młodszych i starszych mieszkańców poleskich osiedli czeka wiele atrakcji.

Rada osiedla Karolew - Retkinia Wschód i Szkoła Podstawowa nr 164 zapraszają na rodzinny piknik. W programie znalazły się m.in.: gry i zabawy na

świeżym powietrzu, występy artystyczne, grill, znakowanie rowerów, badania densytometryczne dla pań 65+ oraz punkt rejestracji dawców szpiku. Piknik rozpocznie się w sobotę, 15 czerwca o godz. 10:00 na boisku SP 164 i potrwa do godz. 14:00.

red

KONSTANTYNOWSKA

FOT. ŁÓDŹ.PL

TOROWISKO GOTOWE

Na ul. Konstantynowskiej do finiszu zbliżają się prace nad przywróceniem tramwaju linii 43 łączącej Łódź z Konstantynowem Łódzkim. Torowisko wraz z siecią trakcyjną jest już ułożone na całej trasie od granic miasta w stronę centrum.

Ostatnie prace prowadzone są na odcinku od ul. Krańcowej do ul. Krakowskiej – trwa ustawianie krawężników, budowa kanału technologicznego i wykańczanie zjazdów do posesji. Drogowców zobaczymy również przy usuwaniu kolizji elektroenergetycznych przy skrzyżowaniu ul. Konstantynowskiej z ul. Krańcową. Zakończyły się już roboty na wszystkich trzech mostach oraz przy budowie podstacji trakcyjnej.

Jaka będzie nowa Konstantynowska?

Przebudowa torowiska tramwajowego z Łodzi do Konstantynowa Łódzkiego obejmuje nie tylko moder-

nizację torów i przystanków, ale również budowę nowych mostów i poprawę systemu sterowania ruchem. Nowe torowisko i trakcja powstają wzdłuż ul. Konstantynowskiej w Łodzi aż do pl. Wolności w Konstantynowie Łódzkim. W sumie modernizacja objęła 7 km, na które składają się dwa odcinki. Łódzka część ul. Konstantynowskiej – od ul. Krakowskiej do ul. Przygranicznej – oraz konstantynowska – od ul. Przygranicznej do pl. Wolności w Konstantynowie Łódzkim. Wzdłuż ul. Konstantynowskiej zasadzonych zostanie blisko 100 drzew, ponad 6 tys. krzewów oraz 900 różnych gatunków traw i bylin. **ML**

FOT. ŁÓDŹ.PL

KOLEJ DUŻYCH PRĘDKOŚCI

Zmiany w ruchu na Retkini

Na Retkini, u zbiegu ul. Maratońskiej z ul. Obywatelską, trwa budowa komory startowej drugiego tunelu kolejowego pod Łodzią. To pierwsza część Kolei Dużych Prędkości w Polsce. Szybkie pociągi połączą Łódź z Warszawą, Wrocławiem i Poznaniem.

Pierwszy etap prac dobiega końca. Od soboty (15 czerwca), aby możliwe było przystąpienie do robót po południowej stronie ul. Maratońskiej, pojawią się ważne zmiany w organizacji ruchu. Podróżowanie

w obu kierunkach odbywać się będzie zamkniętą obecnie jezdnią.

Największa tarcza i najdłuższa trasa

Tunel KDP w Łodzi będzie miał 4,6 km. Wydrąży go tarcza zmechanizowana TBM. Tarcza użyta w Łodzi będzie miała największą średnicę (ok. 14 m) spośród dotychczas wykorzystanych przy projektach kolejowych w Polsce. Inwestycja ta będzie też najdłuższą trasą podziemną wykonaną jednym odcinkiem. **TAnd**

Którędy tunel KDP w Łodzi?

Łódzki tunel będzie przeznaczony dla pociągów dalekobieżnych (przed wszystkim KDP). Na terenie miasta szybkie pociągi zatrzymają się na dworcu Łódź Fabryczna. Wyjście tunelu na powierzchnię zaprojektowano na Retkini w sąsiedztwie linii kolejowej nr 14. Dalej trasa poprowadzi na zachód – w stronę Sieradza, za którym będzie rozwidlenie w kierunku Poznania i Wrocławia. **TAnd**

Zabytki z Rewolucji znów ołśniewają

Dobiega końca kompleksowy remont w kamienicach przy ul. Rewolucji 1905 r. 13, 15 i 17. To ogromna metamorfoza!

W budynkach trwają ostatnie prace wykończeniowe. Ekipy zobaczymy zarówno we wnętrzach, jak i przy zagospodarowywaniu podwórek.

Generalne remonty

Wszystkie wspomniane kamienice przeszły kompleksową modernizację – wymieniono w nich instalacje, przebudowano wnętrza, odnowiono stolarkę i podłogi. W budynkach powstały 52 mieszkania komunalne oraz pięć lokali dla biznesu. Będą tam działać także dwie świetlice środowiskowe. Lokale zostały podłączone do centralnego ogrzewania i sieci światłowodowej. Wrażenie robi także mural zdobiący ścianę budynku pod numerem 15. To charakterystyczne „kurki” – motyw odkryty podczas modernizacji

kamienicy przy ul. Legionów 20.

Zielone podwórka

W podwórkach pojawiły się lawki i zielone altany, a obecnie trwają nasadzenia zieleni. Przy ul. Rewolucji 1905 r. 13 przybędzie ponad 200 roślin (drzew, krzewów, kwicistych pnączy oraz zmieniających kolory winobuszczy). Pod numerem 15 zobaczymy dereń, krzewuszkę i dzikie wino, a w podwórku pod numerem 17 – kilkaset krzewów i pnączy, pachnącą i bogatą w kwiaty wisterię oraz okazałe klony i graby. Pośród zieleni zamontowane zostaną budki lęgowe dla ptaków. **ML**

ŁÓDZKA KOLEJ AGLOMERACYJNA

Nowe połączenia autobusowe

Łódzka Kolej Aglomeracyjna uruchomiła nowe połączenia autobusowe. Tym razem to linie, które łączą Łódź z przedmieściami. Autobusy dowiozą z Brzezin do Andrespola i z Woli Rakowej do Bedonia. Stamtąd będzie można dojechać pociągiem bezpośrednio do Łodzi.

Linie autobusowe ŁKA zostały uruchomione 9 czerwca. Przykładowo mieszkańcy Brzezin na jednym bilecie mogą teraz dojechać do Andrespola, a stamtąd pojechać pociągiem do Łodzi. To jednak

nie koniec dobrych wiadomości. ŁKA zapowiedziała, że do końca wakacji wszystkie przejazdy autobusami będą bezpłatne.

Już osiem linii dojazdowych

Łódzka Kolej Aglomeracyjna od dłuższego czasu uruchamia linie autobusowe, które dowożą pasażerów do pociągów. Dzięki nim mieszkańcy miejscowości, w których nie ma połączenia z resztą regionu. Łącznie z dwiema nowymi - liniami autobusowymi

wych ŁKA w Łódzkiem jest już osiem. Można nimi dojechać np. z Rawy Mazowieckiej do Rogowa, z Leżnicy Wielkiej przez Parzęczew do Ozorkowa czy ze Szczercowa przez Żelów do Łasku.

JB

MCM „GÓRNA”

ZRÓB BADANIA bez opuszczania swojej dzielnicy

W ostatnich latach wszystkie przychodnie MCM „Górna” przeszły gruntowną modernizację, dzięki czemu mieszkańcy mogą wykonać wszystkie najpotrzebniejsze badania bez opuszczania dzielnicy.

Pacjenci, którzy walczą o odzyskanie sprawności fizycznej, mogą udać się na zabiegi fizjoterapeutyczne, które wykonywane są w placówce przy ul. Tatrzańskiej 109, ul. Felińskiego 7, ul. Cieszkowskiego 6 oraz ul. Odrańskiej 29. By zażegnać ból, specjaliści wykonują zabiegi m.in. z zakresu kinezyterapii, masażu, elektrolecznictwa i światłolecznictwa.

Zabiegi stomatologiczne

Mieszkańcy południowej części miasta mogą

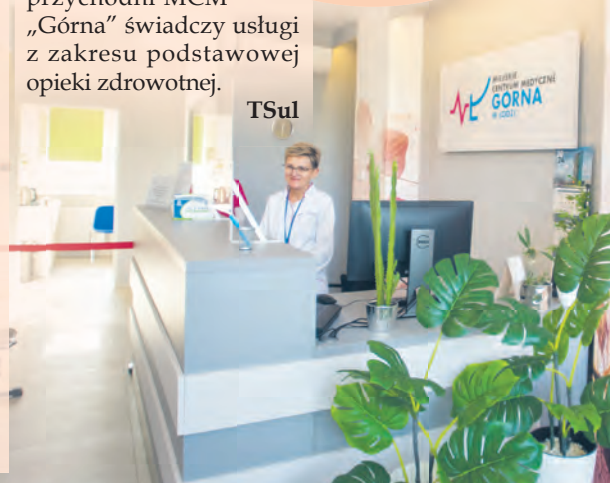
skorzystać z usług stomatologicznych, które są świadczone w przychodni przy ul. Tatrzańskiej 109. Przy bólu zęba pomoc zostanie udzielona w dniu, w którym chory pojawi się w placówce.

Wizyty u ginekologa

W placówkach MCM „Górna” można skorzystać z porady lekarza ginekologa. Przychodnie są zmodernizowane i przystosowane do przyjmowania pacjentek z niepełnosprawnościami.

Każda z sześciu przychodni MCM „Górna” świadczy usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

TSul

WODNY RYNEK BĘDZIE DALEJ DZIAŁAĆ

Łódzki samorząd wspólnie z kupcami z Wodnego Rynku będzie pracował nad planem dla tego miejsca – to jedno z głównych postanowień listu intencyjnego, który obie strony podpisały w poniedziałek (10 czerwca) w Urzędzie Miasta Łodzi.

W liście intencyjnym Miasto Łódź zobowiązało się do zapewnienia funkcjonowania Wodnego Rynku w dotychczasowym miejscu do czasu ustalenia jego relokacji. Do tej pory, na prośbę kupców, wydłużono okres wypowiedzenia umów dzierżawy – z miesiąca do pół roku. To ostatnie ustalenie jednak nie będzie musiało być egzekwowane, bo nie ma

żadnych planów rozwiązania tych umów.

Powołana zostanie też grupa robocza, złożona z przedstawicieli Stowarzyszenia Kupców „Wodny Rynek”, radnych Rady Miejskiej w Łodzi oraz pracowników Urzędu Miasta Łodzi, „której zadaniem będzie wypracowanie koncepcji relokacji targowiska Wodny Rynek z zachowaniem jego funkcji handlowej, a także jego doraźnej modernizacji pozwalającej na dalsze tymczasowe funkcjonowanie w dotychczasowej lokalizacji”. Miasto zapewniło też, że w przypadku konieczności relokacji targowiska pokryć koszty tej operacji.

red

KONSUMENCIE! Poznaj swoje prawa

Chcesz wiedzieć więcej na temat praw i bezpieczeństwa konsumentów? Przyjdź na bezpłatne warsztaty organizowane przez Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej oraz Komendę Wojewódzką Policji w Łodzi.

Instytucje zaplanowały cykl spotkań dla mieszkańców miasta, podczas których uczestnicy poznają zagadnienia z zakresu prawa konsumenckiego, mediacji oraz sądownictwa polubownego. Dodatkowo funkcjonariusz

Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi omówi tematy związane z bezpieczeństwem mieszkańców wobec współczesnych zagrożeń (np. zakupów przez telefon lub różnorodnych pokazów sprzętu).

Pierwsze spotkanie zostało zaplanowane na 19 czerwca na godz. 11:00 w siedzibie WIIH przy ul. Gdańskiej 38. Obowiązują zapisy pod numerem: 42 632 16 50.

red

JIMEK

PO RAZ PIERWSZY W ŁODZI

Klasyka niejedno ma imię. JIMEK, czyli Radzimir Dębski, nowym projektem udowadnia, że przekraczanie granic gatunków muzycznych to jego specjalność. Artysta po raz pierwszy wystąpi w Łodzi w Atlas Arenie w towarzystwie symfoników. Koncert JIMEK & Goście – Subklasyka już 30 listopada 2024 r.

2024

Radzimir Dębski (JIMEK) to wyjątkowa postać w świecie muzyki – artysta czerpie po równo

z kultury wysokiej oraz z muzycznych subkultur i gatunków, które z symfonicznym graniem spotykają się rzadko. Po wielkim sukcesie „Hip-Hop History Orchestrated By JIMEK”, dwóch częściach „Historii Polskiego Hip-Hopu” na warszawskim Bemowie i Stadionie Śląskim pora

na kolejny projekt z orkiestrą symfoniczną. Tym razem JIMEK chce zabrać publiczność w eklektyczną podróż przez swoje największe muzyczne projekty i współpracy, ale jak zawsze – w zupełnie nowej odsłonie. „Subklasyka” to nie tylko inne podejście do orkiestrowych wykonań,

ale też nieklasyczne podejście do konstrukcji samego koncertu, gdzie na jednej scenie spotykają się projekty: „Historia Polskiego Hip-Hopu”, „Hip-Hop History Orchestrated By JIMEK”, kompozycje do filmów „Sztuka Kochania”, „Atak Paniki”, „Kobieta Z...” czy „Historia Jazzu” oraz

utwory pisane na zamówienie filharmonii takie jak „CRUX” czy „RF1”. Takie koncerty nie zdarzają się często. Będzie to jedyna w tym roku okazja, żeby zobaczyć Radzimira Dębskiego z orkiestrą symfoniczną, a także pierwsza szansa, żeby usłyszeć JIMKA na żywo w Łodzi. **mat. pras.**

INFO

Sprzedż biletów rozpocznie się w środę (12 czerwca) o godz. 12:00 na platformie eBilet.pl.

DZIEJE SIĘ W ŚRODĘ

Kangurze poszukiwanie

O godz. 17:00 na spotkanie poświęcone Australii zaprasza Biblioteka DYGRESJA (ul. Rewolucji 1905 r. 84). W programie m.in. tworzenie aborygeńskich masek. Wstęp wolny.

Sztuka japońska

O godz. 17:00 na spotkanie poświęcone sztuce japońskiej zapraszają Biblioteka OTWARTA (ul. Narutowicza 8/10) wraz z Muzeum Sztuki Pałac Herbsta. Wstęp wolny.

DZIEJE SIĘ W CZWARTEK

Queerowe kolaże

Na godz. 17:30 Mediateka MEMO (ul. Moniuszki 5) zaprasza na kolażowe warsztaty w Polanie w ramach Tęczowego Czerwca! To okazja do twórczego wyrażania siebie i poznania fantastycznych ludzi. Udział bezpłatny, obowiązuje zapisy: 571 553 029.

FOTOFESTIWAL NA PARKIECIE

Już w najbliższy czwartek, 13 czerwca rozpocznie się 23. edycja Międzynarodowego Festiwalu Fotografii w Łodzi – Fotofestiwal. Jego program kusi dziesiątkami wystaw, spotkań i projektów specjalnych. Jak co roku, wydarzenie zaskakuje również bogatą oprawę muzyczną.

z Wielkiej Brytanii, Ghany i nie tylko. Współpracował z producentami takimi jak Gafacci, Scratcha DVA czy Mina, z którą obecnie odbywa międzynarodowe trasy koncertowe. Występował na festiwalach na całym świecie, w tym Glastonbury, Nyege Nyege i Primavera oraz w koncertach w Jazz Cafe czy Village Underground w Londynie. Godzinę później scenę przejmie Laboratorio Tropical. Ta DJ-ska grupa propagatorów muzyki i kultury klubowej krajów Południa zrzesza twórców odnajdujących się w cumbii, reggaetonie, baile funku, kuduro, afro house i post-clubie.

Pierwsze muzyczne akcenty pojawią się w wieczór otwarcia Fotofestiwalu, w czwartek, 13 czerwca. Najpierw o godz. 21:00 na plenerowej scenie centrum festiwalowego w Art_Inkubatorze przy ul. Tymienieckiego 3 wystąpi Bryte – raper i wokalista pochodzący z Akry w Ghanie, mieszkający w Londynie. Jego styl to połączenie afroelektroniki, rapu i eksperymentalnych dźwięków klubowych

Na otwarcie Fotofestiwalu i wernisaże wystaw (ostatnie wejście o godz. 21:30) wstęp jest wolny. **mat. pras.**

MIEJSKA STREFA KULTURY WĘDRUJĄCA WYSTAWA

„U źródła. Fenomen domu kultury” to tytuł wystawy zorganizowanej przez Miejską Strefę Kultury w Łodzi w ramach projektu „Domy kultury. U źródła”. Wystawa ma charakter mobilny – co jakiś czas zmienia swoje miejsce, aby powiększyć grono odbiorców. Gdzie zobaczymy ją tym razem?

Wystawa odwiedziła już Ośrodek Sztuki (ul. Krzemieniecka 2A), Centrum Twórczości Lutnia

(ul. Łanowa 14), Centrum Edukacji Kulturowej (ul. Żubardzka 3), Klub Dąbrowa (ul. Dąbrowskiego 93), Centrum Kultury Młodych (ul. Lokatorska 13) i EC1 Łódź (ul. Targowa 1/3). Teraz zagości w Ośrodku Wyspa Kultury na Radogoszczu (ul. Stawowa 28).

Początek drogi
Domy kultury to przeżycie pokoleniowe – miejsce pierwszego kontaktu ze

sztuką, źródło twórczości i początek artystycznej drogi. „Domy kultury. U źródła” to projekt poświęcony właśnie tym przeżyciom. – Sięgnęliśmy po relacje i wspomnienia instruktorów, twórców, odbiorców, a także osób znanych i rozpoznawalnych, których artystyczna droga rozpoczęła się właśnie w domach kultury w Łodzi – mówi Rafał Pakuła, kurator wystawy.

Nawleczyć swój wątek

Na wystawie zobaczymy m.in. mapy, wywiady, fotografie i archiwalną dokumentację. Jest także krosno, na którym można nawlec wątek i osnowę oraz stworzyć fragment tkaniny. W przyszłości tkanina ta, złożona z fragmentów, które utkają odwiedzający, stworzy instalację artystyczną. Wystawę w MSK: Radogoszcz – Ośrodek Wyspa Kultury można oglądać do 30 czerwca.

mat. pras.

Seniorzy są eko. I to od lat

Choć nie słyszeli o zero waste, zasadzie 5R czy recyklingu, są bardziej proekologiczni niż młodsze pokolenia. O kim mowa? O seniorach!

W ostatnich latach bardzo dużo mówi się o ekologii i zapobieganiu zmianom klimatycznym. Politycy, aktywiści, a nawet celebryci – wszyscy starają się uświadamić innych, jak ważna jest dbałość o środowisko. Wnuki często tłumaczą swoim babciom, na czym polegają zachowania proekologiczne. A może powinno być odwrotnie? Często to właśnie babcie i dziadkowie są mistrzami ekologii, choć dawniej nie określało się tak ich postawy. Wynikała ona głównie z oszczędności i utrudnionego dostępu niemal do wszystkiego. Bez względu na pobudki, jakie nimi kierowały, także dziś mogą być przykładem i inspiracją. Zobacz, jakie rozwiązania funkcjonowały już parę dekad temu. Pamiętaj, że?

Nie marnowano żywności

Sędziwe panie są mistrzyniami spożywczej zasady

zero waste. Do dziś potrafią wyczarować w kuchni prawdziwe pyszności z zaledwie kilku podstawowych składników lub tego, co zostało po przygotowaniu innych posiłków. Wszystko dlatego, że kiedyś w domu nie mógł zmarnować się ani plasterk wędliny czy nawet najmniejszy ziemniak. Gospodynie domowe kupowały tyle, ile rodzina była w stanie zjeść, a jeżeli coś zostało, potrafiły wykorzystać to co do okruszka. Nie było mowy, aby w koszu wylądował chleb. Mniej świeża kromka obtoczona w cieście naleśnikowym była świetnym śniadaniem, a bułkę ususzoną na parapecie dodawano do kotletów mielonych lub po starciu na tarce służyła jako panierka. Nawet fusy z kawy czy herbaty nie trafiały na śmietnik tylko stanowiły nawóz do kwiatów.

Naprawiano zamiast kupować

Kiedyś przed wyrzuceniem przedmiotów do śmieci, próbowano je naprawiać. Sprzęty typu kuchenka, pralka czy lodówka najpierw trafia-

ły do serwisanta, który przedłużał im życie. Szafy nie pękały w szwach, ale babcie dzięki pomysłowości i zaradności nadawały rzeczom nowe funkcje lub przerabiały to, co już wcześniej zalegało na dnie szuflady. Wyrzucanie odzieży z powodu małej dziurki było wręcz nie do pomyslenia. Babcie cerowały dziury w skarpetkach, a całkiem zniszczone ubrania wykorzystywały do czegoś innego, np. jako szmatkę do sprzątania. Obecnie warto skorzystać z tego pomysłu i zamiast koszulka czy sweter z drobnym przetarciem trafi do kosza, podejmij próbę naprawy, np. dodając broszkę.

Torba wielorazowa to dopiero wynalazek

Już kilka dekad temu na zakupy zabierano torbę uszytą z płótna lub siatkę uplecioną ze sznurka. Nie było wody w plastikowych butelkach. Obiad popijano kompotem lub wodą z sokiem zrobionym ze świeżych owoców. Niektóre panie robiły kwas chlebowy lub podpiwek, który latem świetnie gasi pragnienie. Mleko i śmietanę kupowano w zwrotnych szklanych butelkach. Szklane opakowania, np. słoiki, wykorzystywano kilkakrotnie, np. na przetwory lub jako pojem-

niki na resztki z obiadu. Babcie chodziły z własnym słoikiem po ogórki kiszone, kapustę kiszoną czy biały barszcz, który kupowano w piekarni.

Sprzątano bez chemii

Sprzątanie z wykorzystaniem tradycyjnych sposobów jest trendy. Przekonało się do tego wiele osób z młodego pokolenia. Solą, tak jak kiedyś, usuwają osad z kawy i herbaty lub czyszczą przypalone garnki. Z pomocą octu myją armaturę, szyby i lustra. Do prania białych ubrań, czyszczenia piekar-

Ocet i soda oczyszczona są niezastąpione w domowych porządkach

nika, a także mycia wanny i WC używają sody oczyszczonej. Octem połączonej z sodą usuwają kamień z baterii, osad z mydła, także udrażniają rury kanalizacyjne.

Okazuje się, że seniorzy żyją w zgodzie z zasadami zero waste i 5R (1. refuse – odmawiaj, 2. reduce – redukcja, 3. reuse – użyj ponownie, 4. recycle – przetwarzaj i przerabiaj, 5. rot – kompostuj), chociaż wcale ich nie znają.

Alup

Przebadaj się za darmo

Badania profilaktyczne to obowiązek każdego seniora, który chce cieszyć się zdrowiem i dobrą kondycją fizyczną. Centrum Medyczne FutureMeds wychodzi łodzianom naprzeciw i organizuje bezpłatną akcję skierowaną do osób 65+.

Centrum Medyczne FutureMeds w Łodzi (ul. Gruszowa 2) prowadzi akcję promocji zdrowia, w ramach której osoby 65+ mogą bezpłatnie i bez skierowania wykonać pakiet badań krwi obejmujący m.in. morfologię, lipidogram, glukozę (w przypadku osób chorujących na cukrzycę

– hemoglobinę glikowaną), kreatyninę, ASPAT i ALAT. Dodatkowo seniorzy, u których istnieje ryzyko wystąpienia niewydolności nerek, mają możliwość wykonania bezpłatnego badania moczu UACR. Zapisać można się telefonicznie pod numerem: 42 300 30 03.

red

Przemiana Łodzi w Litzmannstadt

Już od wczesnej wiosny 1940 r. prezes rejencji kaliskiej w przyłączonym do III Rzeszy Kraju Warty urzędował w pałacu Poznańskich, choć dopiero 1 kwietnia powołano formalnie nową rejencję ze stolicą w Łodzi.

Uwieńczeniem decyzji administracyjnych, zmierzających do germanizacji Łodzi, była zmiana nazwy miasta na Litzmannstadt, której dokonano uroczystie 11 kwietnia 1940 r. Uhonorowano w ten sposób generała Karla von Litzmanna, zwycięzcę bitwy łódzkiej w 1914 r., zwanego „Lwem spod Brzeziny”, a później zagorzałego zwolennika i bliskiego przyjaciela Adolfa Hitlera.

Nowa administracja

Od stycznia 1940 r. Łódź miała status miasta wydzielonego z niemieckim samorządem, utworzonym na mocy ustawy gminnej Rzeszy z 1935 r. Szybko rozszerzono granice miasta o Brus, Chojny, Łagiewniki i Rudę Pabianicką, a obszar Łodzi powiększył się z 58 do 230 km². Ulicom nadano nowe nazwy, np. Piotrkowska przemianowa-

na została na Adolf Hitler StraÙe. Dotychczasowy herb Łodzi – złotą łódź w czerwonym polu – zmieniono na złotą swastykę na granatowym tle, a barwy miasta – ze złoto-czerwonych na granat – na cześć rodu Litzmannów. Emblematem stała się podwójna swastyka, która zdobiła urnę całopalną znaną pod Zgierzem, co zdaniem Niemców miało świadczyć o pragermańskich korzeniach tych ziem. Miasto zostało podzielone na dzielnice według kierunków geograficznych: Ost, Süd, West i Nord. Później utworzono jeszcze piątą dzielnicę – Mitte (śródmieście). Na czele władz miasta stał nadburmistrz, a zastępował go burmistrz. W skład władz miejskich wchodził również asesesorowie, radni i doradcy.

Gestapo w akcji

Urząd tajnej policji państwowej w Łodzi został powołany decyzją Heinricha Himmlera 7 listopada 1939 r., ale już wcześniej działały przynajmniej dwa oddziały Einsatzgruppen, które zajęły na swoje potrzeby kompleks budynków przy ul. Anstadta 7. Było tam 330 funkcjonariuszy, którzy pod dowództwem SS-obersturmbanführera Fischera

przygotowywali pierwsze akcje przeciwko Polakom i Żydom na początku listopada 1939 r. Stanowili oni później kadre łódzkiego Gestapo. Kompleks przy ul. Anstadta obejmował urząd, więzienie oraz mieszkania dla funkcjonariuszy. Pierwszym szefem Gestapo w Łodzi został Gerhard Flesch, a po nim Robert Schefe.

W urzędzie pracowało prawie 200 osób w czterech wydziałach: spraw personalnych, finansów, spraw wewnętrznych i głównym – oddziale poszukiwania i zwalczania przeciwnika, gdzie działały referaty: opozycji antyhitlerowskiej (ruch oporu, organizacje podziemne), zwalczania sabotażu, kontrwywiadu, światopoglądowy, szczególnych zleceń (volkslista, prasa) i kartoteka. Był także sąd doraźny, złożony z szefa urzędu i dwóch ławników, którzy wydawali wyroki za wykroczenia przeciwko Niemcom i „naruszanie niemieckiego dzieła odbudowy”.

Łódzcy Niemcy

Warto zastanowić się, jak to się stało, że dawni mieszkańcy Łodzi, z pochodzenia Niemcy w liczbie ponad 60 tysięcy, którzy od kilku pokoleń żyli obok polskich czy żydowskich

sąsiadów, w dużej części spolonizowani, nie reagowali, gdy władze Litzmannstadt oraz tajna policja prowadzili jawną politykę wyniszczenia społeczeństwa polskiego i żydowskiego. Awansowali jednak głównie ci, którzy podzieliali nazistowskie poglądy, a ludność niemiecka bała się Gestapo.

Tak pisał o tej sprawie w swoich wspomnieniach sławny niemiecki tłumacz literatury polskiej, Honorowy Obywatel Miasta Łodzi, Karl Dedicus: „Niektórzy łodzianie obiecywali sobie po rządach narodowych socjalistów wiele korzyści, możliwość wzbogacenia się, lepsze stanowiska, ale było ich mało i nie należeli do nich ci najlepsi. Ludzie światli politycznie, których znalazło się niewiele, zniknęli wkrótce w podziemiu albo w więzieniach. Mnóstwo mieszkańców Łodzi niemieckiego pochodzenia – robotnicy, urzędnicy, a przede wszystkim kupcy – sprawiło wrażenie obojętnych, przytłoczonych wydarzeniami, załęknionych. Nie stawiali

oporu. Byli przywiązani do swojej własności. Dostosowali się więc i nie przeciwstawili bezpra-

wiu silniejszego”. Owa bierność okazała się jednak tragiczna w skutkach. agr

ODC. 71.

Gen. Karl Litzmann (1850–1936)

Panorama okupowanej Łodzi

Herb Litzmannstadt

Gimnazjum niemieckie przy Hermann Göring Strasse (obecnie al. Kościuszki)

WAKACYJNY OBÓZ

Jak wybrać ten najlepszy?

Do końca roku szkolnego zostało już tylko kilkanaście tygodni. Jeśli chcecie wysłać dziecko na obóz lub kolonie, to ostatni moment, żeby wybrać najlepszą ofertę. Na co zwrócić uwagę, podejmując decyzję? O tym przeczytacie w dzisiejszym przewodniku.

Zainteresowania dziecka

Istnieje wiele rodzajów obozów: sportowe, artystyczne, językowe, a nawet szachowe czy programistyczne. Wybór obozu zgodnego z zainteresowaniami dziecka zwiększy szanse na to, że spędzony tam czas będzie dla niego przyjemny. A co, jeśli dziecko nie ma hobby? Możecie wybrać wyjazd rekreacyjny, nieskupiający się na żadnej konkretnej dziedzinie. Jest to zdecydowanie lepszy pomysł, niż wysłanie dziecka np. na obóz sportowy, podczas gdy nie przepada ono za dużą ilością ruchu. Przecież wakacje mają być przyjemnością.

Lokalizacja

Wolicie wyjazd zagraniczny czy krajowy? Blisko domu czy w zupełnie nowym miejscu? Jeżeli to pierwszy wyjazd bez rodziców, nieduża odległość od miejsca zamieszkania może być atutem, zwłaszcza w przypadku dzieci młodszych lub mających trudności z adaptacją.

Możemy je zapewnić, że będziemy niedaleko i w razie konieczności pojawimy się na miejscu. Duże znaczenie ma również rejon kraju – nie tylko ze względu na krajobraz, ale i na aktywności typowe dla danego miejsca. Jeśli dziecko nie lubi bądź nie może przebywać długo na słońcu, wybór wakacji nastawionych na plażowanie nie jest dobrym pomysłem. Podobnie rzecz ma się z dziećmi, które nie są przyzwyczajone do długich spacerów, a główną atrakcją obozu są liczne wędrówki.

Program

Program obozu powinien być dostosowany do wieku i możliwości uczestników. Ważne, aby oferował aktywności różnorodne, angażujące i rozwijające dzieci. Upewnijcie się też, że plan dnia nie jest przepełniony, a dzieci mają zapewniony czas na odpoczynek i swobodną zabawę.

Zasady

Każdy obóz ma regulamin, którego przestrzeganie jest obowiązkowe. Przed

podpisaniem umowy dobrze jest zapoznać się z nim i omówić go z dzieckiem. Ważne, aby było ono świadome, jakie są zasady i konsekwencje ich nieprzestrzegania. Zastanówcie się też, jakie sami macie oczekiwania, np. czy chcecie, żeby dziecko miało nieograniczony dostęp do telefonu? A może wolicie, żeby spędziło czas całkowicie offline? Regulamin pozwoli zweryfikować, czy razem z organizatorem macie taki sam stosunek do tych kwestii. Jeśli nie, lepiej poszukać innego miejsca.

Bezpieczeństwo

Przed zapisaniem dziecka na obóz warto sprawdzić, jakie środki bezpieczeństwa będą stosowane. Czy organizator posiada

odpowiednie licencje i certyfikaty? Czy kadra wychowawcza i opiekunowie mają wymagane kwalifikacje i doświadczenie? Istotne jest również, aby na miejscu znajdowała się wykwalifikowana pomoc medyczna. Dobrze też pod kątem bezpieczeństwa sprawdzić ośrodek, w którym będą zakwaterowane dzieci.

Koszty

Koszty uczestnictwa w obozie mogą się znacznie różnić w zależności od jego rodzaju, lokalizacji i czasu trwania. Ważne jest, aby dokładnie

przeanalizować wszystkie opłaty, w tym te dodatkowe, które mogą pojawić się w trakcie trwania obozu (np. za wycieczki, materiały do zajęć, ubezpieczenie, specjalną dietę). Sprawdź koniecznie, jak wygląda kwestia dojazdu – niektórzy organizatorzy pozostawiają go rodzicom lub wymagają dodatkowej opłaty. Warto też dowiedzieć się o możliwość uzyskania zniżek lub dofinansowania. Specjalne rabaty często przysługują rodzeństwu albo dzieciom, które korzystają także z innej oferty organizatora, np. zajęć pozaszkolnych, kursów itp.

Opinie

Zanim podejmiecie ostateczną decyzję, możecie poszukać opinii innych rodziców i dzieci, które miały okazję uczestniczyć w danym obozie. Rekomendacje znajomych, recenzje w internecie oraz fora dyskusyjne mogą dostarczyć cennych informacji na temat jakości oferowanych usług. Dobrze jest również sprawdzić, czy obóz ma długoletnią tradycję i dobrą reputację.

a.pe.

Letnie miesiące to najlepszy czas, aby sprawdzić, co Księża Młyn ma tak naprawdę do zaoferowania. To, że zachwyca ceglanykami czy idealnymi warunkami na odpoczynek wśród zieleni, już wiemy. Poczuj się jak turysta we własnym mieście i odkryj to, co w tej przestrzeni jest jeszcze mało poznane.

Jednym z nieodkrytych miejsc wartych odwiedzenia jest Muzeum Księża Młyn (ul. Księża Młyn 16). To mała placówka ofe-

rująca wgląd w codzienne życie mieszkańców Łodzi z epoki przemysłowej. Można tam obejrzeć eksponaty oraz przedmioty codziennego użytku, które niegdyś były częścią domostw na Księżym Młynie. Nieopodal znajduje się Muzeum Lalki (ul. Przędzalniana 52). Zawiera ponad 1000 eksponatów, z których najstarsza lalka ma nawet ok. 150 lat! Tymi zabawkami bawiły się nasze babki i prababki.

Zajrzyj do artystów

Pod koniec 2023 r. na Księżym Młynie swoją pracownię otworzył reżyser Mariusz Wilczyński – autor nagrodzonego Orłami i Złotymi Lwami filmu „Zabij to i wyjedź z tego miasta”. Istnieje duża szansa na spotkanie go i rozmowę o jego pracy. Na Księżym Młynie oprócz reżysera wprowadził się również projektant mody Tomasz Armada, gdzie prowadzi swój showroom (ul. Przędzalniana 67/4). W sobotę, 15 czerwca

o godz. 12:00 artysta zaprasza na oficjalne otwarcie. Przewidziano m.in. prezentację prac, warsztaty ze stylizowania odzieży czy możliwość zakupu unikalnych ubrań z poprzednich kolekcji.

KSIĘŻY MŁYN NA LATO

Książki prosto z Księżego Młyna

Mole książkowe z pewnością zainteresuje księgarnia Domu Wydawniczego Księża Młyn (ul. Księża Młyn 14). Można w niej kupić ciekawe książki regionalne, historyczne oraz te dotyczące łódzkiej architektury. Będąc na Księżym Młynie, nie można przejść obojętnie obok

Akademickiego Centrum Designu (ul. Księża Młyn 13/15), które zajmuje się promocją i kreowaniem polskiego designu. Obecnie można oglądać tam wystawę zdjęć Joanny Miklaszewskiej-Sierakowskiej „Walking Photography”. Na 22 czerwca o godz. 12:00 zaplanowano wprowadzenie kuratorskie. Targi staroci, rękodzieła i sztuki użytkowej organizowane są tu od wiosny do jesieni, nieprzerwanie od 2019 r. Na każdej edycji pojawia się ok. 100 stoisk z produktami tworzonymi ręcznie przez lokalnych artystów. Najbliższy jarmark odbędzie się 15 czerwca,

w godz. 11:00–17:00 na Kocim Szlaku. Już 31 sierpnia Księża Młyn będzie po raz 13. gościł Bieg Fabrykanta. Dziewięćset dorosłych biegaczy zmierzy się z 10-kilometrowym dystansem. W zawodach wystartują też dzieci (Bieg Małego Fabrykanta). OHO

Dominika Kawczyńska-Wojtuś

Ilustratorka, wykładowca Filmówki i... Mango

W trzecim odcinku naszego wakacyjnego cyklu poznajemy kolejnych bohaterów „Tożsamości”, historii, która rozgrywa się dwa lata przed zawiązaniem akcji książki „Chaos, który powstał z ciszy” (do kupienia w dobrych księgarniach i online). Kolejne części powieści – w każdą środę.

Teraz, kilka tygodni później

III

Patrząc na Rosie, trudno było uwierzyć, że jest trzydziestotrzyletnią właścicielką loftu, w którym właśnie szykowali się do późnego śniadania. Na wielkim dębowym biurku leżały porozrzucone kredki, farby i markery w kolorach, o których Witold nawet nie słyszał, więc nie próbował ich nazywać.

W kuchni jak ze szwedzkiego katalogu srebrne garnki porozwieszane na wierzchu były się o uwagę z lekka przysychającymi ziołami w betonowych donicach. Nie telewizor był centralnym punktem tego nietypowo polskiego domu, ale fotel – wielka żółta plama, a przy niej stolik z czegoś, co przypominało nadzartą przez korniki belę drewna zwieńczoną szkłem, przykrytym praktycznie w całości stosem książek, na przeczytanie których nigdy nie było dość czasu. Witold przeniósł wzrok na grafikę, której dotąd nie zauważył na ceglanej ścianie.

– Nowe dzieło? – Rosie przytaknęła.

– Potrzebowałam trochę abstrakcji po tych

wszystkich ilustracjach dla dzieci.

Witold podał jej kubek z kawą.

– Tato? – zaczęła, powoli przytomniejąc.

– A gdzie mama?

Ojciec skrzywił się nieco.

– Rozmawia przez telefon z Bardzo Ważnym Panem Reżyserem. Jak na komendę, próg przekroczyła kobieta w średnim wieku, w dzinsach i oversizowym swetrze.

– Jak poszło, Rysiu?

– Witold próbował usunąć ironiczną nutę z głosu. Gabriela Kropka uściśniła ich oboje.

– Zaczynamy dubbingować jutro w południe, podrzucisz mnie na Łąkową, zanim pojedziesz na zajęcia?

– Pewnie. – Witold zdawał się zapomnieć o zazdrości i zrobił żonie miejsce przy kuchennym blacie.

– Jak tam nasze Mango? – Rysia przyłożyła rękę do brzucha córki.

– Skacze, gdy próbuję spać, śpi, gdy zaczynam się ruszać. Niepokorne po dziadkach – podsumowała Rosie.

– A już myślałam, że trojaczki wyczerpały pulę diabelskich cech w naszej rodzinie.

Nadal roznoszą przedszkole?

– Coraz skuteczniej.

– Iskierki w oczach Witolda wskazywały, że zachowanie najmłodszej latorośli niespecjalnie go martwiło.

– Ten nowy obraz przypomina panoramę Łodzi sfotografowaną z lotu ptaka nocą.

– Gabriela założyła okulary, żeby przyjrzeć się uważniej. – Wraz ze zniknięciem porannych mdłości wróciła wena, Rozalko?

Rosie zrobiła grymas podobny do tego, który ojciec przywołał wcześniej na twarz, mówiąc o Bardzo Ważnym Panie Reżyserze.

– Mamo, wiesz, że nie lubię, gdy nazywasz

odcinek 3.

mnie jak bohaterkę powieści dla dziewcząt. To zabija twórczość.

– Dobrze, dobrze.

– Gabriela zaczęła zbierać ubrania porozrzucone po parkiecie, który mógłby nosić Izraela Poznańskiego.

– Mamo, proszę... – zaprotestowała Rosie.

– Ja to ogarnę.

Wypowiadając te słowa, uświadomiła sobie, jak wielką rewolucję w jej życiu przeprowadzi to małe Mango, które już teraz nazywała rodzinnym buntownikiem.

CDN.

5 LAT BUDOWY FUZZI

BYŁA FABRYKA,
RODZI SIĘ MIASTO

FOT. ŁÓDŹ.PL

Lada moment minie pięć lat od dnia wmurowania kamienia węgielnego pod budowę Fuzji, złożonego projektu przywrócenia życia terenom po dawnej fabryce Karola Scheiblera na Księżym Młynie. W części to nadal plac budowy, ale przestrzenie między ulicami Tymienieckiego i Milionową coraz mocniej wchłania miasto.

Fuzja to miastotwórczy i wielofunkcyjny projekt, w którym poza mieszkaniami i biurami będą funkcjonowały też handel, usługi, gastronomia i kultura, a wszystko to w otoczeniu blisko 4 hektarów terenów zielonych (35% terenów wspólnych kompleksu). Budowa tego miasta w mieście wystartowała w 2019 r. Inwestor rozpoczął metamorfozę dawnej fabryki od wzniesienia nowych budynków – dwóch biurowców i czterech wielorodzinnych domów, które w ciągu trzech lat wyrosły od strony ul. Milionowej (budynki biurowe zajęła firma

Fujitsu oraz biura serwisowe CitySpace). Jednocześnie prowadzono też renowację architektonicznej perły całego kompleksu, zabytkowej elektrowni z początków XX w. z okazałym, 80-metrowym kominem, którym po latach niszczenia przywrócono pierwotny wygląd. Docelowo obiekt ten ma być centrum kulturalnym Fuzji, a funkcję tę już częściowo spełnia, goszcząc w spektakularnej, starej kotłowni festiwale, wystawy, seanse kinowe, ale też kiermasze i potańcówki.

Zielone serce

Również w 2021 r. do użytku oddano Ogrody Anny – miejski plac u stóp starej elektrowni nazwany tak dla uczczenia żony Karola Scheiblera, jednej z najbardziej wpływowych kobiet w Łodzi na przełomie XIX i XX w. Teren o powierzchni blisko 3,6 tys. mkw. zagospodarowano nową zielenią (43 drzewa, ok. 900 krze-

wów, blisko 4000 traw ozdobnych i bylin oraz 168 mkw. trawników). Zaprojektowany jako serce rekreacyjne Fuzji szybko stał się miejscem tętniącym życiem dzięki regularnie organizowanym tam w okresie letnim piknikom dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

Nowe życie starych hal

Gdy południowa część Fuzji (ta bliższa ul. Milionowej) już zaczęła funkcjonować jako odzyskany na nowo fragment miasta, rozpoczęła się rewitalizacja starych, ceglanych budynków po fabryce Scheiblera. Na terenie kompleksu jest ich aż 15 i są sukcesywnie odnawiane pod kontrolą konserwatora zabytków, by w maksymalnym stopniu zachować ich historyczną tkankę. Wszystkie zyskują jednak na wskroś XXI-wieczne funkcje. Dwa obiekty w północnej części kompleksu od strony ul. Tymienieckiego przeznaczo-

no na cele mieszkalne. Spółka Archicom z Grupy Echo Investment rewitalizuje tam dwa budynki, w których powstaną mieszkania wyższej klasy. Jeden z nich zostanie całkowicie odrestaurowany, a w jego wnętrzach powstanie 170 klasycznych loftów. W drugim, po dawnej wykańczalni, zachowane będą tylko zewnętrzne historyczne mury, a w ich obrębie powstanie nowy, sześciokondygnacyjny budynek oferujący 160 mieszkań loftowych. Resztę ceglanych zabytków tej części kompleksu zajmą usługi i handel, które coraz śmielej wkraczają w ten obszar miasta.

Rozkręca się biznes

Na parterach budynków mieszkalnych już funkcjonują m.in. salon kosmetyczny, salon fryzjerski, studio stylizacji paznokci oraz sieciowe przedszkole i żłobek. Obok zabytkowej elektrowni działa już pierwsza w Łodzi cukier-

nia Deseo. Przy Ogrodach Anny w lipcu otworzy się włoska restauracja Sartoria oraz bistro śniadaniowe Bulkę przez Bibulkę. Zapowiedziane jest też otwarcie burgerowni Trzykrotny Mistrz Burgerowy, a w budynku biurowym powstanie restauracja In Asia oraz jeszcze jeden salon fryzjerski. Kolejne lokale gastronomiczne i usługowe będą pojawiać się w Fuzji w najbliższych miesiącach.

Budowa Fuzji zaowocuje również powstaniem nowej drogi, która połączy ul. Tymienieckiego z ul. Milionową i będzie oddzielać cały kompleks od terenów dawnego Unionteksu. Jej budowa ma zakończyć się w 2025 r. Nowy trakt ma nie tylko zapewnić lepszy dojazd do zrewitalizowanych obiektów Fuzji, ale też usprawnić komunikację tej części miasta.

(pj)

SUDOKU ŁATWE

		6	8		7	5		
7		1				2		8
				9				
6		5	7		2	8		4
4								3
8		9	3		6	7		2
				8				
1		7				9		5
		3	4		5	6		

SUDOKU ŚREDNIE

				7				9
					9	7	1	
		1	4					6
3		9			2			4
2		6				3		8
1			5			9		2
6					5	8		
	9	2	8					
8				1				

SUDOKU ŚREDNIE

7	4			5				
	1				6			2
6					3	4		
				1	2		3	6
				5		4		
	8	6			9	7		
		8	7					1
	7			9				4
					3			7
								2

Sudoku przygotowała redakcja najpopularniejszej w Polsce serii Krzyżówek z Koroną

TU NAS ZNAJDZIESZ

W PONIEDZIAŁKI, ŚRODY I PIĄTKI

kolportaz@biblioteka.lodz.pl

ŁÓDŹ.pl

DLA SENIORA | DLA RODZIN | DLA KOCHAJĄCYCH ŁÓDŹ

DARMOWA GAZETA „ŁÓDŹ.PL” JEST DOSTĘPNA W MIEJSCACH:

- Wszystkie **FILIE BIBLIOTEKI MIEJSKIEJ**
- Sprawdź adresy na WWW.BIBLIOTEKA.LODZ.PL
- MIEJSKIE CENTRA MEDYCZNE**
- Lokalizacje **URZĘDU MIASTA ŁÓDZI**
- Filie **MIEJSKIEJ STREFY KULTURY**
- OGRÓD BOTANICZNY**
- ORIENTARIUM**
- OGRÓD BOTANICZNY/PALMIARNIA**
- AQUAPARK FAŁA**
- WODNY RAJ**
- Wybrane sklepy **DELIKATESY MIĘSNE GROT**
- Wszystkie sklepy sieci **NETTO** w Łodzi
- Większość **DOMÓW POMOCY SPOŁ.**
- CAFFE PRZY ULICY**
- Cukiernie DYBAŁSKI**
- RYNKI** na terenie miasta
- Wybrane lokalizacje **Zakładu Piekarsko-Gukierniczego PIEKARENKA**
- PRZYSTANKI KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ** przy głównych arteriach miasta
- Tereny **SPÓŁDZIELNI MIESZKANIO-WYCH**
- MANUFATURA**
- W części sieci **GAMA**
- Siedziba **ŁSI**

- E.LECLERC** sklep i stacja benzynowa
- CARREFOUR** Zarzewska
- CH JAGIENKA**
- KWADRACIAK** Inowrocławska/Żubardzka
- POD ZEGAREM** Żubardź
- DJ-MAR** Turnie 1
- Wiele **SKLEPÓW SPOŻYWCZYCH** na terenie Łodzi
- PH ORANŻADA** Wujaka 7, Pojezierska 2/6
- Z PIECA RODEM** wszystkie lokalizacje na terenie Łodzi
- BIESIADA CATERING** Stefana 2
- RAJSKIE JADEO** Traktorowa 63
- SUSHI KUSHI** Roosevelta 7
- BAR U JANOSIKA** Janosika 52

- ORION Business Tower** Sienkiewicza 85/87
- CENTRUM BIZNESU** Piłsudskiego 3
- BIUROWIEC** Piotrkowska 270
- TEXTORIAL PARK** Fabryczna 17
- CENTRUM BIZNESOWE** Milionowa 21
- CENTRUM BIZNESOWE FAKTORIA** Dowborczyków 25
- TEO PARK** Wersalska 47
- STARA DRUKARNIA** Gdańska 130
- BIUROWIEC** Politechniki 22/24
- URBANICA** Wróblewskiego 18
- Biuro COTTON HOUSE** Sterlinga 27/29
- NOWA FABRYCZNA** Składowa 35

oraz w wielu innych punktach na terenie Łodzi

UWAGA

Gazetę znajdziesz w autobusach i tramwajach MPK na głównych liniach

OGŁOSZENIA MIEJSKIE

WWW.BIP.UML.LODZ.PL

PREZYDENT MIASTA ŁÓDZI

informuje, że w dniach od 12 czerwca 2024 r. do 02 lipca 2024 r. na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 104 wywieszane będą wykazy nieruchomości położonych w Łodzi przy:

- ul. Słowiańskiej 21/23, w obrębie G-4, część działki numer 73/2 o powierzchni 18 m²,
- ul. Marcina Kasprzaka 64 B, w obrębie P-7, część działki numer 129/26 o powierzchni 13 m²,
- ul. Michała Ossowskiego bez numeru, w obrębie P-7, część działki numer 129/50 o powierzchni 11 m²,
- ul. Cieszyńskiej 41, w obrębie G-10, części działki nr 4/66 o łącznej powierzchni 84 m²,
- ul. Cieszyńskiej 18/20 i Stefana Rogozińskiego 17, 21, i 23, w obrębie G-10, część działki nr 8/21 o łącznej powierzchni 56 m²,
- ul. Poli Gojawczyńskiej 1/3, w obrębie G-17, działka nr 159/7 o powierzchni 7 m²,
- ul. Podgórznej 59 B i 59 C, w obrębie G-15, działka nr 86/40 i część działki nr 86/38 o łącznej powierzchni 304 m²,
- Gościmowicach Drugich 62, w obrębie Gościmowice I Gmina Moszczenica, działki nr 76/2, 118/3, o łącznej powierzchni 6144 m²,
- ul. Wólcząńskiej bez numeru, w obrębie G-3, część działki nr 1/4 o powierzchni 260 m²,
- ul. Azaliowej 5 A, w obrębie P-6, działka nr 42/4 o powierzchni 98 m²,
- ul. Pustej 13, w obrębie G-22, działka nr 124/2 o powierzchni 360 m²,
- ul. Balonowej 44, w obrębie P-24, część działki nr 361/4 o powierzchni 400 m²,

przeznaczonych do wydzierżawienia na okres do 3 lat, w drodze bezprzetargowej oraz:

- ul. Gimnastycznej bez numeru, w obrębie P-23, część działki nr 1756/5 o powierzchni 20 m²,
- ul. Podmiejskiej bez numeru, w obrębie G-14, część działki nr 158 o powierzchni 37 m²,
- ul. Stefana Żeromskiego 54, w obrębie P - 19, część działki nr 240 o powierzchni 1555 m²,
- ul. Ludomira Różyckiego 25, w obrębie G- 2, części działki nr 59/1 o łącznej powierzchni 462 m²,
- Alojzego Felińskiego bez numeru, w obrębie G - 17, części działki nr 267/115 o łącznej powierzchni 72 m²,
- ul. Gimnastycznej bez numeru, w obrębie P-23, część działki nr 1759/7 o powierzchni 7,8 m²,
- ul. ks. Jana Długosza bez numeru, w obrębie P-7, część działki nr 209/20 o powierzchni 48,92 m²,
- ul. Zygmunta Lorentza bez numeru, w obrębie P-7, część działki nr 210/31 o powierzchni 125,85 m²,

przeznaczonych do udostępnienia pod lokalizację infrastruktury przesyłowej na okres do 3 lat.

FOT. MAT. PRAS. ORZEŁ ŁÓDŹ

ZACZYNAMY REWANŻE

W 2. Metalkas Ekstralidze zaczyna się czas rewanżów. Napędzony ostatnimi występami Orzeł Łódź podejmie na własnym stadionie beniaminka Stal Rzeszów, który w pierwszym meczu był górą.

Początek sezonu dla podopiecznych Macieja Jąde-

ra był fatalny. Zaczęło się od zaskakującej i wysokiej porażki ze Stalą Rzeszów 54:36. Przed sezonem skład Orła określany był jako mieszanka wybuchowa, ale na starcie okazał się mocnym niewypałem. Tym bardziej że Stal jest tegorocznym beniaminkiem. Następnie przyszła równie bolesna

lekcja od Polonii Bydgoszcz. Dwa dni po tym meczu do Łodzi przyjechała PSŻ #Orzechowaosada Poznań. Najgorszy zespół poprzedniego sezonu miał dać Niebieskim przełamanie i pierwsze punkty w sezonie. Orzeł był tylko nieznacznie lepszy niż

w dwóch wcześniejszych meczach i kolejny raz przegrał.

Tydzień później bezlitosny dla żużlowców z Moto Areny był ROW Rybnik. Kiedy nadziei nie było znikąd, los się odwrócił. W starciu z Ostrowią Ostrów Wielkopolski łódzka drużyna jechała bardzo dobrze. Niestety padający deszcz przerwał zawody. Pierwsza jaskółka zmian pociągnęła za sobą pierwsze punkty. 49:41 – taki był wynik pierwszego w tym sezonie zwycięstwa Orła nad Wybrzeżem Gdańsk. W następnej kolejce łodzianie pokonali spadkowicza z Ekstraligi – Wilki Krosno. Niestety passa została przerwana w odrobianym meczu z Ostrowem. Zdecydował 15. bieg, w którym gospodarze byli lepsi.

Teraz czas na rewanże. W niedzielę, 16 czerwca

o godz. 18:00 na Moto Arenie Orzeł podejmie Stal. O punkty bonusowe będzie niezmiernie ciężko, ale zwycięstwo może dać awans na pozycję, która umożliwi udział w barażach.

PB

FOT. ŁODZ.PL (RADOSŁAW JÓZWIĄK)

STARTUJĄ Mistrzostwa Europy

Już w piątek (14 czerwca) startuje największa piłkarska impreza w tym roku – Mistrzostwa Europy 2024! W inauguracyjnym spotkaniu gospodarze, Niemcy, zmierzą się ze Szkocją. Dwa dni później na boisko wybiegną Biało-Czerwoni, którzy zagrają z Holandią.

Karol Świderski

Po losowaniu grup eliminacji do Mistrzostw Europy wielu kibiców myślami już było przy głównej imprezie. Miało być bardzo łatwo, a finalnie skończyło się upokarzającymi porażkami z Mołdawią i walką w barażach. To wszystko było okraszane fatalną atmosferą wokół kadry i zmianą selekcjonera. Michał Probiez przejął drużynę w kryzy-

sowym momencie i wydaje się, że całkiem dobrze ją poskładał. Dwa mecze sparingowe tuż przed startem turnieju napawają optymizmem. W bardzo dobrym stylu pokonaliśmy Ukrainę 3:1, a kilka dni później wygraliśmy z Turcją 2:1. Jednak do tej beczki miodu trzeba dodać solidne łyżki dziegciu. Kontuzje Arkadiusza Milika, Pawła Dawidowicza, Karola Świderskiego, Tarasa Romańczuka czy Roberta Lewandowskiego spędzają sztabowi sen z powiek.

Terminarz

Czasu na postawienie zawodników na nogi nie ma

za dużo. Pierwszy mecz gramy już w niedzielę (16 czerwca) o godz. 15:00 z Holandią. Oranje to jeden z dwóch faworytów do wyjścia z grupy. Następne spotkanie zagramy w piątek (21 czerwca) z Austrią. Ten mecz może być dla nas najważniejszy w kontekście ewentualnego wyjścia z grupy. Na koniec Polska zmierzy się z faworytem do końcowego triumfu w całym turnieju – z Francją. Wszyscy liczą na to, że Le Bleu będą mieli na koncie dwa zwycięstwa i na mecz z naszą kadrą wyjdą w rezerwowym zestawieniu. Cała impreza potrwa od 14 czerwca do 14 lipca.

PB

Robert Lewandowski

INFO

POLSKA VS HOLANDIA
16 CZERWCA, GODZ. 15:00

POLSKA VS AUSTRIA
21 CZERWCA, GODZ. 18:00

POLSKA VS FRANCJA
25 CZERWCA, 18:00

ZGARNIJ BILETY NA LIGĘ NARODÓW!

FOT. LODZ.PL

Jesteś wiernym fanem siatkówki i masz bilety z łódzkich meczów Ligi Światowej z 2009 roku? Uczcij 15-lecie Atlas Areny i zgarnij wejściówki na tegoroczną Ligę Narodów.

Tak jak zostało zapowiedziane na konferencji prasowej z okazji ogłoszenia finałów VNL

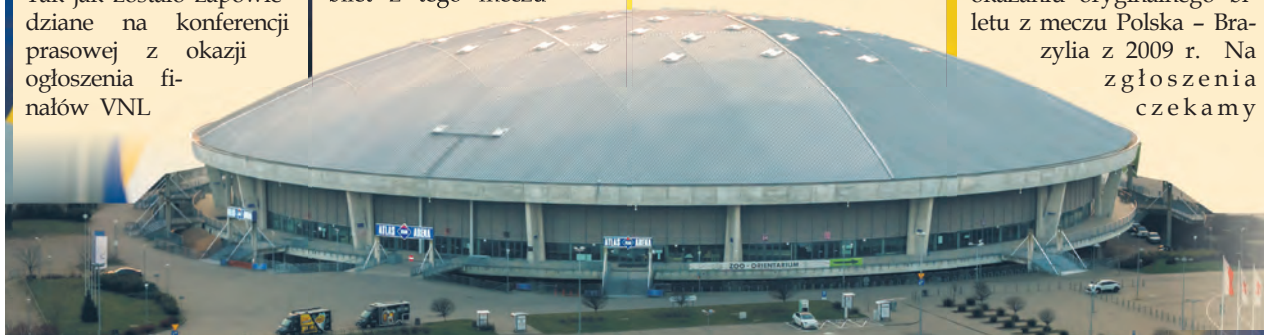
w Łodzi, redakcja „Łódź.pl” przygotowała specjalny konkurs dla największych fanów siatkówki. Dokładnie 15 lat temu spotkaniem Polska - Brazylia została otwarta Atlas Arena. Jeżeli masz bilet z tego meczu

- pochwal się nim na Facebooku, a my подарujemy Ci aktualną wejściówkę na starcia Biało-Czerwonych w Lidze Narodów. Co musisz zrobić, żeby ją zdobyć? Wstaw zdjęcie biletu z tamtego pa-

miętnego meczu pod postem, który pojawi się na facebookowym profilu „Łódź.pl” w czwartek (13 czerwca) ok. godz. 12:00. Wygrywa pierwsze 15 osób. Wejściówki na tegoroczne finały VNL wydamy po okazaniu oryginalnego biletu z meczu Polska - Brazylia z 2009 r. Na zgłoszenia czekamy

do poniedziałku, 17 czerwca do godz. 12:00. Nagrody będzie można odebrać osobiście w siedzibie redakcji „Łódź.pl” przy ul. Tuwima 46 od poniedziałku do piątku w godz. 8:00-16:00.

red

FOT. LODZ.PL

FOT. MAT. PRAS.

Gdzie oglądać Euro 2024?

Mistrzostwa Europy w piłce nożnej 2024 zbliżają się wielkimi krokami! Polacy po różnych perypetiach awansowali do turnieju, dając kibicom możliwość emocjonowania się ich występami. Gdzie je oglądać, żeby najlepiej poczuć sportową atmosferę?

Każdy wielki piłkarski turniej powoduje wysyp stref kibica w całej Łodzi. Oczywiście najdłuższą z nich będzie Piotrkowska! Wiele lokali wystawia telewizory do ogródków, tworząc niesamowity klimat na całej ulicy. Nowością będzie strefa kibica w Aquaparku Fala (al. Unii Lubelskiej 4). Oglądanie meczów Biało-Czerwonych na olbrzymim ekranie wprost z basenów da łodzianom niesamowitą frajdę.

Nie zawiedzie również Manufaktura. Leżaki i wygodne pufy będą czekać na kibiców na rynku. Dla fanów nie tylko futbolu, ale i architektury swoje drzwi otwiera zabytkowa elektrownia w Fuzji (ul. Milionowa 6A). Piłkarskie emocje czują również kibice odwiedzający Port Łódź. Tam sportowa strefa powstanie na patio. Europejski czempionat rozpoczyna się w piątek, 14 czerwca. W meczu otwarcia Niemcy zagrają ze Szkocją. Pierwsze spotkanie z udziałem reprezentacji Polski już w niedzielę, 16 czerwca o godz. 15:00. Zmierzymy się wtedy z Holandią.

PB

Dwa mecze do końca

Ostatni mecz piłkarek UKS-u SMS w rozgrywkach Orlen Ekstraligi Kobiet nie zakończył jeszcze emocji związanych z łódzką piłką nożną pań. W nadchodzącą sobotę (15 czerwca) o godz. 16:30 po raz ostatni w bieżącym sezonie przed własną publicznością zaprezentują się zawodniczki AKS-u SMS. Następnie piłkarki pojadą do Pułtuska.

W przedostatniej kolejce grupy I trzeciej ligi zespół

prowadzony przez Jana Hamerę zmierzy się z Ekosportem Białystok, a tydzień później pojedzie do Pułtuska na mecz z miejscowym Fuksem. Do tych spotkań łodzianki przystąpią po wyjazdowym zwycięstwie 4:1 z warszawską Polonią. W stolicy po dwa gole dla przyjezdnych strzeliły Julia Kotas i Antonina Pawlak. Po tym sukcesie Czarne Panterki mają na koncie 33 pkt. i zajmują czwarte miejsce w tabeli.

Do trzeciego w klasyfikacji Zamłynia Radom zespół z ul. Milionowej traci tylko jeden punkt, więc wciąż ma realną szansę na zakończenie rywalizacji na podium. W tym kontekście kluczowe może okazać się starcie z Fuksem, który do tej pory zgromadził 44 „oczka” i jest wiceliderem rozgrywek. Klasyfikacji przewodzą Diamenty Warszawa (50 pkt.).

MD

ŁÓDZKA POGODYNKA

ŚRODA

19°C

Imieniny obchodzą: Czesław, Alicja, Antonina, Ewa, Franciszek, Jadwiga

12.06

CZWARTEK

18°C

Imieniny obchodzą: Antoni, Antonina, Lucjan, Gracja, Herman, Nina

13.06

NIEPOZORNA MAPKA, ALE WIELKI PLAN!

KARTKA Z KALENDARZA

12 czerwca 1823 r. – taką datą sygnowana jest instrukcja Rajmunda Rembieleńskiego dla geometry Filipa de Viebiga w sprawie regulacji osady sukienniczej w Łodzi.

Następstwem podpisania umowy zgierskiej było wytyczenie w latach 1821–1823 w osi ul. Piotrkowskiej – Nowego Miasta. Zostało ono rozplanowane w oparciu o wskazania Rembieleńskiego, który osobiście nadzorował proces wytyczania osady. Wydał zalecenia, co do kierunku rozmieszczenia oraz szerokości ulic i wielkości działek.

Centrum nowej dzielnicy stał się osmioboczny Nowy Rynek w osi ul. Piotrkowskiej (obecnie pl. Wolności),

a podstawowy układ działek zamykał się w czworoboku, ograniczonym ulicami: Wschodnią, Zachodnią, Północną i Południową. Wytyczono 202 parcele o pow. 457 mórg. Na wschód znajdowały się ogrody przeznaczone dla sukienników oraz uruchomiona została cegielnia rządowa przy ul. Cegielnianej (ul. Jaracza). Grunty po zachodniej stronie ul. Piotrkowskiej w większości należały do prywatnych właścicieli Starego Miasta i jeszcze przez wiele lat grunty rolnicze dochodziły do głównej ulicy. Wizjonerski plan Rembieleńskiego, nakreślony przez Viebiga w czerwcu 1823 r. wyznacza rzeczysty początek budowania nowej Łodzi.

agr

Tak wygląda jedna z najważniejszych map w dziejach naszego miasta

GRZMIĄCE POMRUKI PRZED BURZĄ

W latach 1876–1912 Łódź sześciokrotnie przeżywała kryzysy, które często prowadziły do strajków z powodu złych warunków pracy i niskich płac. Dzień roboczy w fabrykach, wraz z dwiema przerwami, trwał od 6:00 do 20:00. Pod koniec

XIX w. wynagrodzenia w fabrykach wynosiły od 4 do 5 rubli tygodniowo. Na początku lat 80. w przemyśle łódzkim pracowało ok. 20 tys. robotników, co stanowiło 1/5 mieszkańców miasta. W 1898 r. przemysł zatrudniał już 55 tys. osób

(połowę stanowili mężczyźni, a resztę kobiety i dzieci). Z guberni piotrkowskiej napływały do Łodzi rzesze bezrolnych chłopów, poszukujących pracy w przemyśle. Rosły szeregi bezrobotnych, a płace utrzymywały się na niskim poziomie.

Zdjęcie robotników z fabryki Scheiblera z pocz. XX w.

FOT. ŁÓDZ.PL, ENVATO ELEMENTS, WIKIPEDIA

Rodzinne miasto

Liczne były skargi tkaczy wełny, bo produkcja nakładczą nie sprawdziła się z powodu wahań koniunktury, dostępu do surowca, a także nieuczciwości ze strony kupców i samych sukienników. Z tego powodu Rembieleński w kwietniu 1827 r. zawarł kontrakt z braćmi Danielem, Augustem i Beniaminem Scherle na założenie w Łodzi fabryki sukna oraz jego apretowanie i handel. Zezwolono im na import befczowy ośmiu maszyn do gremplowania wełny i 16 urządzeń do przedzenia. I byłoby to pewnie pierwsi kapitaliści w naszym mieście, gdyby nie fakt, że zakład

braci Scherle nigdy nie powstał, gdyż „inwestorzy” zrezygnowali

POMNIK POCZĄTKÓW MIASTA ŁÓDZI SKRĘCONA WĘŁNA

Wełniany interes w osadzie sukienniczej nie do końca wypalił, ale w odwodach była Łódka, czyli osada prządków bawełny i lnu

z budowy z „powodów losowych”. Była to kolejna nieudana próba ratowania produkcji wełnianej w Łodzi. Uwaga rządu skupiła się więc na tworzeniu warunków w osadzie Łódka dla przemysłu bawełnianego i lniarskiego, a te branże wchodziły właśnie w fazę dynamicznego rozwoju. agr

ŁÓDŹ.pl

DLA SENIORA | DLA RODZIN | DLA KOCHAJĄCYCH ŁÓDŹ

Kolejne wydanie w piątek
14 czerwca

ŁÓDZKIE GAWĘDY

KRYMINAŁKI ZNAJĄ ŁÓDZKI

PODWÓJNE OSTRZE

Na Starym Cmentarzu stoi okazały grobowiec znanej w Łodzi, zamożnej rodziny z czasów PRL-u. Wojciech Frykowski był synem prywatnego przedsiębiorcy, ukończył Technikum Włókiennicze, a potem studia na PŁ, ale zasłynął jako barwna postać w światku ówczesnej bohemy. Był łódzkim playboyem, pierwszym mężem Agnieszki Osieckiej i przyjacielem Romana Polańskiego, działał w środowisku filmowym. W latach 60. XX w. wyjechał do USA i związał się z Abigail Fogler, bliską przyjaciółką Sharon Tate, żony Polańskiego. Niestety był on także jedną z ofiar krwawej masakry dokonanej 9 sierpnia 1969 r. przez członków sekty Charlesa Mansona w Beverly Hills, gdzie zaszytletowano ciężarną Sharon, Abigail oraz Jaya Sebringa i Stevena Parenta.

Trzydzieści lat później w tym samym grobowcu spoczął Bartłomiej Frykowski – operator filmowy, syn Wojciecha Frykowskiego i łódzkiej modelki Ewy Morelle, który w 1991 r. ukończył studia w łódzkiej PWSFTviT. Miał na swoim koncie kilka etud szkolnych, a także udział przy produkcjach fabularnych, m.in. „Urowadzenie Agaty”, „Pan Tadeusz” czy „Ogniem i mieczem”. Miał dwie córki: Rozalię i Maję, czyli popularną „Frytkę” z telewizyjnego reality show „Big Brother”.

Śmierć Bartłomieja owiana była tajemnicą. Zmarł 8 czerwca 1999 r. w szpitalu w Wyszakowie, w wyniku ran zadanych... nożem. Tragiczne okoliczności zdarzenia w posiadłości Karoliny Wajdy w Głuchach nie do końca udało się ustalić, ale tropy śledztwa prowadziły w stronę śmierci samobójczej. agr

GALERIA ŁÓDZKICH KAMIENIC I DETALI

Detal architektoniczny na kamienicy przy ul. Nawrot 7 z 1912 r.

W 1904 r. prezydent Piętkowski pisał do gubernatora piotrkowskiego, że z powodu zastoju w fabrykach tysiące robotników pozostaje

bez pracy. Wzmagał się także kryzys przemysłowy w związku z wojną rosyjsko-japońską. Wśród łódzkiego proletariatu coraz większe znaczenie zyskiwały Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy oraz PPS i żydowski Bund. Od połowy lat 80. XIX w. powstawały pierwsze w Łodzi związki zawodowe, które miały na celu organizowanie pomocy, przede wszystkim materialnej. Pomruk robotniczego niezadowolenia był coraz bardziej donośny, a iskra zapalna przyszła niebawem i spowodowała rewolucyjny wybuch w czerwcu 1905 r. agr